

opportunity to feel like real doctors, gain experience in communication in different situations and develop their communication skills. In the future, we plan to explore learning strategies that should be used in foreign language classes.

Key words: *learning technology, foreign language, medical institution, studying process.*

Стаття надійшла до редакції 15.11.2020 р.

УДК 371.091.31:502/504
<https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.26.227552>

ІННА КОЛОДЬКО

ORCID: 0000-0001-6625-0326

Інститут проблем виховання НАПН України, м. Київ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ «ГОТОВНІСТЬ УЧНІВ ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

У статті обґрунтовано сутність термінів “готовність”, “діяльність”, “екологічна діяльність” з філософської, психологічної та педагогічної точок зору. Виокремлено два підходи історичного розвитку поняття “готовності”. Окреслено теоретичні основи поняття “екологічна діяльність”. Автор розкриває та конкретизує поняття “готовність учнів до екологічної діяльності”. Наголошується на значущості готовності учнів до екологічної діяльності для освітньої системи України.

Ключові слова: *екологічна освіта, готовність, діяльність, екологічна діяльність, готовність учнів до екологічної діяльності*

Постановка проблеми в загальному вигляді та вказівка на її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. На підставі чинного закону України “Про освіту” та Концепції екологічної освіти України сучасна екологічна освіта є системною складовою національної системи освіти (Закон України «Про освіту», 2016). У Концепції екологічної освіти України одним із головних завдань є формування екологічної діяльності особистості, оскільки екологічна освіта орієнтується на розвиток критичного мислення у дітей, розв'язання екологічних задач та формування навичок ефективного прийняття рішень (Концепція екологічної освіти України, 2001). Виконанню цього завдання має сприяти не лише школа, але й позашкільні навчальні заклади для успішного та всестороннього розвитку особистості. Оскільки проблема ставлення до навколишнього середовища доволі гостро постала у нашій країні, вчені та педагоги вважали за необхідне розкрити сутність готовності учнів до екологічної діяльності.

Аналіз найвагоміших публікацій, у яких започатковано розв'язання досліджуваної проблеми й на які спирається автор. Значний внесок у розробку теоретичних та практичних аспектів екологічного виховання зробили такі науковці, як: В. Вербицький, А. Захлебний, І. Зверев, Б. Йогансен, О. Колонькова, І. Ліпич, І. Матрусов, А. Мамонтова, О. Пруцакова, Г. Пустовіт, Н. Пустовіт, Т. Сущенко, В. Червонецький та інші.

Мета статті полягав в теоретичному дослідженні та узагальненні поглядів дослідників на поняття “готовність учнів до екологічної діяльності”.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Необхідно зазначити, що проблема готовності до будь-якого виду діяльності має свою історію. Зокрема у психолого-педагогічній науці виділено три етапи вивчення феномену готовності: на першому етапі (кінець XIX – початок XX ст.) склалося розуміння готовності як настанови (О. Кюльпе, К. Марбе, Д. Узнадзе); другий етап відноситься до періоду дослідження готовності як певного феномена усталеності людини до зовнішніх і внутрішніх впливів. Таке розуміння готовності зумовлене інтенсивним дослідженням нейрофізіологічних механізмів регуляції та саморегуляції поведінки людей. У цій площині суттєві значення мають дослідження психологів США, які розкривають проблему соціальної настанови, вияв її основних ознак, структурних компонентів, а також спроби її технічного вимірювання (Ф. Знанецькі, Д. Кац, Г. Оллпорт, М. Сміт, У. Томас та ін.). Третій етап вивчення готовності пов'язаний із дослідженнями у галузі теорії діяльності, саме в цей період готовність розглядають у зв'язку з емоційно-вольовим та інтелектуальним потенціалом особистості щодо конкретного виду діяльності. Готовність характеризується як якісний показник саморегуляції на різних рівнях проходження процесів: фізіологічному, психологічному, соціальному (А. Ганюшкін, М. Дяченко, Л. Кандибович, М. Левітов та ін.) (Линенко, 1995), (Курлянд, 2007), (Бартенева, Богданова, Бужина, 2002).

Готовність у прямому розумінні цього слова детермінується двома значеннями. Перше – це згода робити щонебудь, в другому значенні – це стан, при якому все зроблено, все готово для чого-небудь. В першому визначенні мова йде про добровільне та усвідомлене рішення, направлене на діяльність, а в другому, як стан, присутність якого забезпечує виконання рішення.

Із психологічної точки зору, готовність до дії розглядається через установку як своєрідну форму направленості особистості, яка спонукає особистість до різних видів діяльності. Отже, в основі поняття “готовності” лежить

установка до діяльності, тобто рішення особистості до виконання діяльності.

У науковій літературі йдеться про два підходи до вивчення феномену «готовності» - особистісний та функціональний: перший підхід розглядає «психологічну готовність» як вияв індивідуальних якостей особистості та їх цілісності, які зумовлені ефективним характером діяльності з високою результативністю. Тобто, як підсумовує Л. Карамушка, психологічну готовність розглядають як результат підготовки (підготовленості) до певної діяльності. Прихильники другого підходу (Н. Левітов, С. Льїн, А. Пуні, Д. Узнадзе ат ін.) визначають розуміння готовності як певний стан психічних функцій людини, в межах якого психологічна готовність розглядається як певний психологічний стан, що є умовою високих результатів під час виконання того чи іншого виду діяльності (Карамушка, 2000).

На думку вчених-педагогів (З. Курлянд, А. Линенко, А. Семенова, Р. Хмелюк), готовність виникає внаслідок досвіду людини, який ґрунтується на формуванні позитивного ставлення до діяльності, усвідомленні мотивів і потреб у ній, об'єктивації її предмета і способів взаємодії з ним. Емоційні, вольові та інтелектуальні характеристики поведінки особистості є конкретним вираженням готовності на рівні явища (Курлянд, 2007).

На основі зазначеного варто зробити висновок, що існують різноманітні підходи до розкриття сутності поняття «готовності» і кожна наука надає цьому поняттю деякі індивідуальні характеристики, хоча з упевненістю можна сказати, що і педагоги, і психологи дають споріднені дефініції. Ядро цього поняття поєднує в собі як психологічну готовність, яка є базою та стійкою платформою діяльності, так і практичну готовність для застосування усіх знань і умінь на практиці.

Необхідно зазначити, що людина повинна жити в гармонії з природою, не використовувати нищівно її багатства, а сприяти їх поповненню та відновленню. Лише за таких умов суспільство буде розвиватися збалансовано в навколишньому середовищі, адже, саме від діяльності людини належатиме стан розвитку природи сьогодні та в майбутньому, тому проблему діяльності потрібно дослідити досконаліше.

Діяльність - один із способів людського буття, в якому людина-суб'єкт відноситься до світу як до об'єкта, перетворюваного нею відповідно до її цілей і наявних засобів. Діяльність в філософському розумінні – це соціальний процес, в ході якого людина творчо перетворює зовнішню і свою власну внутрішню природу, роблячи себе суб'єктом діяльності, а засвоювані нею явища природи – об'єктом діяльності. В процесі діяльності особистість не лише взаємодіє з навколишнім середовищем, але поступово включає її в склад матеріальної та духовної культури.

Типовими ознаками діяльності є суб'єкт-об'єктна опозиція і нерозривність у кожному її вияві матеріально-духовного початку. Тобто в акті діяльності людина постає як носій соціальних форм взаємодії з навколишнім світом, а не як біологічна дискретна одиниця, що дає змогу сприймати цей світ не як джерело задоволення вітальних потреб окремої істоти, а як об'єкт спільного діяння всіх людей; людина завжди втілює в діяльність певну мету, програму, намір, осмислює і переживає свої діяльні вияви, одухотворює їх, водночас змінюючи об'єктивний світ.

Упродовж всієї історії люди реалізують себе в діяльності, власне, весь історичний процес є витвором діяльнісних життєвиявів людини. Діяльність та особистість знаходяться в єдності: особистість – це суб'єкт діяльності. Всі психічні процеси, якості, досвід людини формується та проявляється в діяльності. В більш вузькому значенні, тобто на психологічному рівні, це одиниця життя, опосередкована психічним відображенням, реальна функція якого складається в тому, що воно орієнтує суб'єкта в предметному світі. Тому з психологічної точки зору діяльність особистості розглядається через якість особистості, яка включає в себе пізнання як громадської, так і особистісної свідомості значущість діяльності, позитивне відношення до неї та здібності для її реалізації (Леонтьев, 1975, с. 93).

Поняття «діяльність» розглядалося не лише з філософської точки зору. Воно знайшло своє відображення й в педагогічній літературі, адже діяльність є важливим компонентом дидактичної системи навчання та виховання. З педагогічної точки зору, діяльність – основа, засіб та вирішальна умова розвитку особистості. Цей факт обумовлює необхідність реалізації в педагогічному дослідженні та практиці діяльнісного підходу, тому що діяльність є перетворення людьми навколишньої дійсності. Такою формою перетворення вважається праця, оскільки всі види діяльності особистості походять від праці. Перетворюючи природу, людина перетворює самого себе й, таким чином, є суб'єктом своєї розвитку (Сластенин, 2002, с.121).

Отже, діяльність людини – це свідомо активність, що виявляється в системі дій, спрямованих на досягнення поставленої мети, у процесі якої виникають і розвиваються нові потреби та інтереси, ідеали та переконання.

Готовність людини до будь-якої діяльності, в тому числі й екологічної, можна зобразити формулою: «готовність = бажання+знання+вміння» або «готовий = хочу+знаю+вмію» (Акимов, 2005, с. 15-17). Ця формула відображає три аспекти готовності: мотиваційний або особистісний, інформаційний та діяльнісний (Лозицька, 2011).

Поняття «екологічна діяльність» виникло у кінці 1980-х років під впливом серії доповідей Римському Клубу, ідей комісії ООН по середовищу і розвитку («Наше спільне майбутнє»), а також внаслідок необхідності соціальної інтерпретації глобальних змін у біосфері під сукупним впливом індустріалізації, урбанізації і росту народонаселення планети (скорочення озонового шару, парникового ефекту і сукупного скорочення лісів - основних виробників кисню на Землі).

Дієвим засобом здійснення екологічної діяльності дослідники визначають екологічну освіту та виховання (Король, 1999), (Хілько, 1999), підкреслюючи, що метою екологічної освіти і виховання є формування екологічно доцільної поведінки особистості (І. Зверев, А. Захлебний, В. Крисаченко, М. Хілько та ін.).

Виникнення поняття «екологічна діяльність» зумовило зацікавленість дослідженням цього явища як педагогів та психологів, так і філософів.

З філософської точки зору, екологічна діяльність характеризується як «інтегративне поняття для позначення специфічних екологічних аспектів різних видів діяльності». А. Урсул зазначає, що екологічна діяльність висловлює аспект відносин суспільства тільки з природою, тобто уточнює певну частину загального змісту соціальної діяльності, що включає як суб'єкт-об'єктні, так і суб'єкт-суб'єктні відносини та зв'язки.

Дослідження засвідчили, що головним об'єктом уваги екологічної діяльності стає структура і динаміка мікро-, макро- і мегасистем, тобто соціобіотехнічних систем, оскільки сьогодні вже не має природи поза суспільством, а є

соціалізованою діяльністю людей і деформовані середовищним впливом соціотехнічні системи та процеси (Урсул, 2010).

Екологічна діяльність детермінується низкою чинників суб'єктивної та об'єктивної природи. Суб'єктивні чинники пов'язані з людиною: самосвідомістю його членів, інтересами та цінностями часу, соціальними інституціями тощо. Об'єктивні – виступають атрибутивними ознаками життєдіяльності, основу яких становлять три складові: матеріально-ресурсна база існування людства (спільнот) та рівень технологічної озброєності суспільства, реальне народонаселення (популяційний склад), механізм природокористування, набутий соціумом. Між суб'єктивними та об'єктивними чинниками межа інколи досить умовна, оскільки в деяких випадках сама людина виступає і об'єктом, і суб'єктом екологічної діяльності, чи в якійсь одній із цих іпостасей (Крисаченко, 1996, с. 12 – 13).

На нашу думку, надзвичайно важливою характеристикою екологічної діяльності є її ефективність, адже ефективність будь-якої діяльності є її інтегральною характеристикою розвитку, яка зв'яже результат діяльності з іншими компонентами – потребами, засобами, цілями, затратами тощо. Ефективність діяльності виражає її спрямованість на отримання результатів, що максимально задовольняють потреби, реалізують цілі за мінімальної затрати суспільної праці (засобів, ресурсів тощо). Специфіка змісту поняття “екологічна ефективність” полягає у визначенні міри раціональності екологічної діяльності, її орієнтації на розвиток і досягнення максимально прийнятих корисних результатів за найменших затрат людської праці.

Сучасне розуміння екологічної діяльності, як зауважує І. Ліпич, поєднує в собі всі види і форми діяльності людей, пов'язані з раціональним розв'язанням екологічних проблем, екологізацією як суспільного виробництва, так і всієї соціальної діяльності. У поняття «екологічна діяльність» має входити, насамперед, матеріальна діяльність людей щодо збереження й поліпшення природного та соціального довкілля, так і діяльність ідеальна, теоретична, тобто те, що зараз називають екологічною свідомістю (Ліпич, 2008, с. 84)].

Аналіз проведених досліджень показує, що в розкритті сутності та структури екологічної діяльності в науково-методичній літературі існує два підходи. Перший – «класичний» – розглядає екологічну діяльність з позиції антропоцентризму, він широко представлений в науці та практиці. Згідно визначення ряду авторів, показником екологічної культури є реальна діяльність: недопущення дій, які наносять шкоду природному середовищу, посилий внесок в подолання негативних впливів на природу; роз'яснення та пропаганда законів про охорону середовища.

Представники іншого підходу вважають, що людина, як біологічний вид, значною мірою залишається під контролем головних екологічних законів і у своїх взаємовідносинах із природою повинна приймати її умови. Це біоцентричний або екоцентричний підхід, що віддає перевагу екологічним пріоритетам в розвитку людства, розвиток суспільства тут розглядається як частина еволюції природи, де діють закони екологічних обмежень, незворотності та відбору (Крисаченко, 1996).

Важливе значення в екологічній діяльності має система моральних та правових принципів, норм і правил поведінки, наказів та заборон екологічного характеру, регулюючих повсякденне життя й діяльність людини, непримиримість до будь-яких проявів анти суспільної поведінки в природі та перетворюючого середовища, які обґрунтовують відношення суспільства та особистості до здоров'я людей, до природного середовища та ресурсів. Екологічна діяльність передбачає готовність до процесу взаємодії з навколишнім середовищем, знання законів природи, отримання умінь та навичок для успішної взаємодії з природою.

Як зазначає Л. М. Хафизова, «формування в учнів відповідального ставлення до природи – складний і тривалий процес. Його результатом повинно бути не тільки оволодіння визначеними знаннями й умінями, а й розвиток емоційної чуйності, умінь і бажання активно захищати, поліпшувати, облагороджувати природне середовище»(Хафизова, 1998, с. 40-46).

Висновки з дослідження. Отже, проаналізувавши теоретичний аспект понять «готовність», «діяльність», «екологічна діяльність», необхідно зазначити, що готовність учнів до екологічної діяльності визначається як особистісне утворення, в якому інтегровано знання про сутність та змістові аспекти екологічної діяльності, емоційно-ціннісне ставлення до процесу екологічної діяльності, а також застосування набутих знань і вмінь у екологічній діяльності, активна участь учнів середнього ступеня навчання у екологічній діяльності.

Список використаних джерел

- Акимов, С. (2005). Готовность бакалавров технологического образования к научно-исследовательской деятельности. *Информационные технологии в образовании: VIII открытая научно-практическая конференция студентов и аспирантов*. Санкт-Петербург: СПбГУИТМО.
- Бартенева, І., Богданова, І., & Бужина, І. (2002). *Педагогіка вищої школи*: навч. посіб. Одеса: ПДПУ ім. К. Д. Ушинського.
- Дерябо, С., Ясвин, В. (1996). *Екологічна педагогіка і психологія*. Ростов на Дону.
- Закон України “Про освіту” (2016). Київ. Взято з www.zakon.rada.gov.ua.
- Карамушка, Л. (2000). *Психологія управління закладами середньої освіти*: монографія. Київ: Ніка-Центр.
- Концепція екологічної освіти України. (2001). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01/print>
- Король, О. (1999) *Формування екологічної культури учнів 5-6 класів у процесі вивчення інтегративного курсу “Навколишній світ”*. (Дис. канд. пед. наук). Суми.
- Крисаченко, В. (1996). *Екологічна культура: теорія і практика*: навч. посіб. Київ: Заповіт.
- Курлянд, З. (Ред.). (2007). *Педагогіка вищої школи*: навч. посіб. Київ: Знання.
- Линенко, А. (1995) Готовність майбутніх вчителів до педагогічної діяльності. *Педагогіка та психологія*, 1, 125-132.
- Леонтьев, А. (1975). *Деятельность. Сознание. Личность*. Взято с <http://www.koob.ru>.
- Ліпич, І. (2008). *Екологічна діяльність як складова соціокультурного процесу*. (Дис. канд. філос. наук) Київ.

- Лозицька, Т. (2011) Сутність готовності майбутніх учителів до використання медіа у професійній діяльності. *Науковий вісник Донбасу, 1*. Взято з <http://alma-mater.lnpu.edu.ua>.
- Сластенин, В. (2002). (Ред.). *Педагогика: учеб. пособ. для студ. высших педагогических учебных заведений*. Москва: Издательский центр.
- Урсул, А. (2010). *Природа информации: философский очерк*. 2-е изд. Челябинск.
- Хафизова, Л. (1998). Як знайомити дітей із правилами поведінки в природі. *Початкова школа, 8*, 40-46.
- Хілько, М. (1999). *Екологічна політика*. Київ: Абрис.

References

- Akimov, S. (2005). Gotovnost bakalavrov tehnologicheskogo obrazovaniya k nauchno-issledovatel'skoyi deyatel'nosti [The readiness of the bachelors of technological education to scientific and researching activity]. *Informatsyonnye issledovaniya v obrazovanii: VIII nauchno-issledovatel'skaya konferentsiya studentov i aspirantov [Informational researchers in education: VIII scientific conference for students and post-graduate students]*, 15-17. Sankt-Peterburg [in Russian]
- Berteeva, I., Bogdanova, I., & Buzhyna, I. (2002). *Pedagogika vyshchey shkoly. Navchalnyi posibnyk [The Pedagogics of higher establishments. Tutorial]* Odessa [in Ukrainian]
- Deryabo, S., Yasvyn, V. (1996). *Ekologicheskaya pedagogika i psyhohihiya [Ecological pedagogics and psychology]*. Rostov-na-Donu [in Russian].
- Hafyzova, L. (1998). Yak znayomyty diteyi iz pravylamy povedinky v pryrodі [How to inform children with the behavioral rules in nature]. *Pochatkova Shkola [Primary School]*, 8, 40-46 [in Ukrainian].
- Hilko, M. (1999). *Ekologichna polityka [Ecological Policy]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Karamushka, L. (2000). *Psychologia upravlinnya zakladamy serednyoy osvity [The psychology of management of the secondary educational establishments]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Konsepsciya ekologichnoyi osvity Ukrayiny [Conception of ecological education of Ukraine]*. (2001). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01/print> [in Ukrainian].
- Korol, O. (1999). *Formuvannya ekologichnoyi kultury uchniv 5-6 klasiv u protsesy vyvchennya integratyvnoho kursu "Navkolyshniyi svit" [The formation of ecological culture to the students of 5-6 forms in the process of learning integrative course "Environmental world"]*. (PhD diss). Sumy [in Ukrainian].
- Krysachenko, V. (1996). *Ekologichna kultura: teoriya i praktyka [Ecological culture: theory and practice]: navchalnyy posibnyk*. Kyiv [in Ukrainian].
- Kurlyand, Z. (2007). *Pedagogika vyshchey shkoly [The Pedagogics of higher establishments]. navchalnyi posibnyk*. Kyiv [in Ukrainian].
- Leontev, A. (1975). *Deyatel'nost. Soznanye. Lychnost [Activity. Cognition. Personality]*. Retrieved from <http://www.koob.ru> [in Russian].
- Lipych, I. (2008). *Ekologichna diyalnist yak skladova sotsiokulturnogo protsesu [Ecological activity as a component of socio-cultural process]*. (PhD diss). Kyiv [in Ukrainian].
- Lozyska, T. (2011). Sutnist gotovnosti maibutnih vchyteliv do vykorystannya mediya u profesiyiniyi diyalnosti [The essence of readiness of the future teachers to the usage of media in their future activity]. *Naukovyyi visnyk Donbasu [Scientific Bulletin of Donbas]*, 1. Retrieved from <http://alma-mater.lnpu.edu.ua> [in Ukrainian].
- Slastyonyn V. (2002). *Pedagogika [Pedagogy]: uchebnoe bosobyе dla studentov vyschyh pedagogicheskikh uchebnyh zavedenyy*. Moskva [in Russian].
- Ursul, A. (2010). *Pryroda informatsyy: filosofskyy ocherk [The nature of information: philosophical essays]*. Chelabynsk [in Russian].
- Zakon Ukrayiny "Pro osvitu" [The Law of Ukraine "About Education"]*. (2016). Retrieved from www.zakon.rada.gov.ua.

КОЛОДКО І.

Institute of Problems of Education NAPS of Ukraine

THEORETICAL ASPECTS OF THE CONCEPT "THE READINESS OF PUPILS TO THE ECOLOGICAL ACTIVITY"

In the article it was analyzed the essence of the concepts "readiness", "activity", "ecological activity" from the philosophical, psychological and pedagogical points of view. It was also underlined the significance the readiness of the pupils to the ecological activity for the Ukrainian educational system.

There were distinguished two approaches of the historical development of the concept "readiness": personal and functional. The supporters of the first approach consider the readiness as disclosure of individual qualities of a person and its integrity caused by effective character of an activity with high results. The supporters of the second approach define readiness as certain state of the psychological functions of the person that is the condition of the high results during the performance of any activity.

The concept "activity" was analyzed as well. The concept "activity" is defined as the activity of a person that is turned out in the system of actions directed to the achieving of certain goals.

The theoretical basics of the concept "ecological activity" were outlined. The author develops and specifies the definition of the concept "the readiness of the teenagers to the ecological activity". It is based on the knowledge about the essence of ecological activity, emotional and valuable attitude to the process of ecological activity and the usage of received knowledge and skills in the ecological activity.

Keywords: ecological education, readiness, activity, ecological activity, the readiness of pupils to the ecological activity

Стаття надійшла до редакції 28.09.2020 р.

УДК 78.071(477.53)

<https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.26.227554>

ЮЛІЯ КОМИШАН

ORCID 0000-0001-9596-8660

Полтавський національний педагогічний університет імені в. Г. Короленка

НАУКОВО-ТВОРЧИЙ ДОРОБОК ГРИГОРІЯ ЛЕВЧЕНКА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОГО КРАЄЗНАВСТВА НА ПОЛТАВЩИНІ

У статті розглянуто шлях становлення особистості заслуженого діяча мистецтв України, професора, завідувача кафедри музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, хорового диригента, композитора, фольклориста, педагога-митця – Григорія Левченка; розкрито основні напрямки його мистецько-педагогічної діяльності та бачення педагогом перспектив розвитку справи виховання молодого покоління на основі народно-пісенного спадку полтавського краю.

Ключові слова: мистецьке краєзнавство; Григорій Семенович Левченко; педагог-митець; майбутній учитель музичного мистецтва; національно-патріотичне виховання; науково-творча діяльність

Постановка проблеми. В умовах інтеграції України до Європейських структур показником зрілості і розвиненості національної культури виступає ставлення народу до власної історичної спадщини, а також адаптація її до загальнолюдської світової культури. Процес національно-культурного відродження збільшує можливості відстоювання самобутності національної культури та збереження її як необхідного елемента культури європейської.

Нині увага багатьох науковців звернена на краєзнавчий аспект дослідження різних сфер культури України. Мистецьке життя того чи іншого регіону, яке має свої особливості та тенденції розвитку, становить інтерес не лише як частина загальної культури України, а й як явище в контексті Європи загалом.

Важливим, на наш погляд, є усвідомлення значущості та внеску в розбудову музичної культури Полтавщини саме тих особистостей, які сьогодні є окрасою мистецького життя регіону. Серед видатних імен Полтави одне із почесних місць займає Григорій Семенович Левченко – український хоровий диригент, композитор, викладач музичних дисциплін, професор (з 1992 р.), заслужений працівник культури України (з 1969 р.), заслужений діяч мистецтв України (з 1981 р.), засновник та художній керівник (з 1979 р.) Українського народного хору «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про видатного музичного діяча Г. С. Левченка у наукових розвідках та популярних статтях писали М. Бурбан, Л. Віцєня, В. Гайдамака, В. Гірченко, Л. Гнатюк, Т. Голобородько, Г. Дениско, Н. Дем'янюк, О. Лесик, О. Лобач, П. Наталенко, О. Отич, Н. Павленко, А. Перепелиця, Н. Сулаєва, Т. Пругло, М. Шевченко, А. Щербань та ін. Водночас на сьогодні відсутнє ґрунтовне наукове дослідження, яке повною мірою висвітлює багатогранність мистецько-педагогічної діяльності Г. Левченка.

Мета статті – визначити основні чинники та провідні складники наукової, педагогічної та творчої діяльності Г. С. Левченка.

Виклад основного матеріалу. Полтавщина історично, географічно, соціально значущий, культурний та мистецький регіон. Вона здавна вважається духовною столицею України, що представлена когортою знаменитостей, серед яких письменники та поети, композитори та виконавці, відомі педагоги та науковці, етнографи та культурологи, художники тощо.

Яскравим представником плеяди подвижників української національної культури та освіти сьогодення є хоровий диригент, композитор, фольклорист, педагог Григорій Семенович Левченко. Багаторічна викладацька та творча діяльність митця відзначена численними нагородами, серед яких, орден Миколи Чудотворця за визначний вклад у примноження добра на землі (1997 р.), орден «За заслуги» III ступеня (2009 р.), Орден Єднання «Pro agenda Concordia» (фонд Єднання Литви) (2019 р.), медаль лауреата Всеукраїнської премії «Гордість України» (2019 р.), почесні грамоти Кабінету Міністрів України (1999 р.), Міністерства культури і мистецтв України «За багаторічну плідну працю в галузі культури» (2004 р.), відзнака Міністерства освіти і науки України – знак «Петро Могила» (2007 р.). Г. Левченко лауреат Міжнародного відкритого Рейтингу популярності та якості «Золота фортуна» (2001 р.), лауреат Полтавської міської премії імені В. Г. Короленка (2006 р.), Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного (2007 р.), Полтавської єпархіальної премії імені Паїсія Величковського Української православної церкви Київського патріархату (Управління Полтавської єпархії) (2014 р.), Полтавської обласної премії імені Самійла Величка (2016 р.), премії Полтавської обласної ради імені І. П. Котляревського (2018 р.), багаторазовий лауреат мистецьких фестивалів та конкурсів. Ім'я Г. Левченка занесено до книги «Митці України» (1994 р.), енциклопедичного довідника «Ім крила дала Пирятинщина» (2000 р.), до книги «Імена України» (2002 р.), до